

Bikkar Singh v. State of Punjab (Koshal,
J.)

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਥੋਲੇ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਥੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ, ਉਸ ਖਾਸ ਥੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਥੋਲਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਖੁਦ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 (1) ਤੋਂ (5) ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਸ਼ਾਮਲਤ ਦੇਹ' ਸੀ। g) 1961 ਐਕਟ ਦਾ।

/

(18) ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਏਡੀ ਕੋਸ਼ਲ ਜੇ.

ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1968 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1094

9 ਦਸੰਬਰ 1969 ਈ

ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ (1914 ਦਾ 1)- ਧਾਰਾ 75(2)- ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਆਬਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ:

ਜੁਰਮ-ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ- ਮੁਕੱਦਮਾ-ਕੀ ਜੁਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਸਥਾਪਿਤ" ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਲਿਆ. ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰੱਖਿਆ। ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਦੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਇਸਤਰਾਸਾ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੯)

i

439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ। ਆਰ.ਐਲ.ਗਰਗ , ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਜਲੰਧਰ, ਨੇ ਮਿਤੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1st ਕਲਾਸ, ਫਿਲੌਰ, ਮਿਤੀ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੋਧਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ.ਬਿੰਦਰਾ _ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ (ਪੰਜਾਬ) ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੀ.ਐਸ.ਮਾਵ ।

ਨਿਰਣਾ

ਕੇਸ਼ਲ, ਜੇ.—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1968 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਫਿਲੌਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(I)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 100 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ। ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਐਲ. ਗਰਗ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਜਲੰਧਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਹੈ।

(2) ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 6 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਗੁਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2) ਨੂੰ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

Bikkar Singh v. State of Punjab (Koshal, J.)

ਉਹ ਆਬਕਾਰੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (PW 1) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਖੂਹ ਦੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਡੱਬਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ 318 ਐਂਸ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਪਾਈ ਗਈ।

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਨੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਉਹੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਸੈਬਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਉਸ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਮੇਲੇ ਤੱਕ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ।

(5) ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਵਾਹ-ਬਕਸੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਗੈਰ- ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 6 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੇਲਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਅਚਨਚੇਤ ਆ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਿਕਵਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ, ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਦਿਆਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਉਸ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਕੁਝ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ।

ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਲਈ। ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਉਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣੇ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ।

(7) ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਂ। ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਡੀਡਬਲਯੂ 1) ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਭਜਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ. ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚ ਦਾ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕੇ।

(8) ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ। ਗੈਰ- ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(9) ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, 6 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 5 ਦਸੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਲਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਸਿੱਖ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1967 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

“(2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਬਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਸਥਾਪਤ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2) ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਜੇ ਕੁਝ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਸ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਪੈਡਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਇਸਤਰਾਸਾ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਿਲਾਇੰਸ *ਰਸੂਲਬਖਸ਼ ਮੌਤਨ ਜਾਟ ਬਨਾਮ ਕਰਾਊਨ (1)*, ਅਤੇ ਐਸ. ਸੁਪੀਆਹ ਚੇਤਿਆਰ ਬਨਾਮ 'ਚਿੰਨਾਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2)' 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅਸਲਾ ਐਕਟ (1878 ਦੇ XI) ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਵਿੱਚ "ਇੰਸਟੀਟਿਊਟਡ" ਸ਼ਬਦ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ • ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:

“ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 19, ਧਾਰਾ (ਐਫ), ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 32, ਧਾਰਾ 2, ਐਕਟ XXXI ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਹੈ। 1860 ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ

(1) ILR 1943 ਕਰਾਚੀ 524.

(2) ਏ.ਜੇ.ਆਰ. 1957 ਪਾਗਲ. 216.

ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ ਉਸ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਸਥਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੇ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ"। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ "insti ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ" ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਾਚੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(11) ਮਦਰਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(5) ਵਿੱਚ "ਸਥਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- (a) ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

(12) ਕੇਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਥਿਤ ਸੱਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ, ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 3(5) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ., ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਸਥਾਪਤ" ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਲਈ, ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਰਾਮਨਾਥ ਅਈਅਰ ਦੇ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ "ਸੰਸਥਾਨ" ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"ਸੰਸਥਾ: ਪੈਦਲ ਸੈੱਟ ਕਰੋ; ਸ਼ੁਰੂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਸਥਾਪਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: *ਬਲੈਕਬੋਰਨ ਬਨਾਮ ਬਲੈਕਬੋਰਨ*, (3)। ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ; ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ; ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਕਾਊਂਟਰ ਕਲੇਮ ਇੱਕ 'ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਡ' (*ਹੁੱਡਬਾਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਕੈਥਕਾਰਟ* (4)), 'ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ' ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 'ਐਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ 'ਸਥਾਪਿਤ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਸਮੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ., ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ S. 3(5) ਵਿੱਚ 'ਸਥਾਪਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ 'ਪੈਦਲ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।"

ਉਸਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਸ਼ਰਿਤ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਕਰਜ਼ ਕੰਪਨੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।"

(3) (1868) 37 ਐਲਜੇ (ਪੀ ਅਤੇ ਐਮ) 73 ਆਈਪੀ ਅਤੇ ਡੀ 563 (ਐਕਸ).

(4) (1895) 1 QB 873 (ਵਾਈ)

(13) ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪਨੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ

Bikkar Singh v. State of Punjab (Koshal,
J.)

ਸੈਕਸ਼ਨ 3(5) ਵਿੱਚ "ਸਥਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਠੀਅਰ ਦੁਆਰਾ * * ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ:

"ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ 'ਸਥਾਪਤ' ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। "

(14) ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ "ਸਥਾਪਤ" ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(15) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। . ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪੜਾਅ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(16) ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ

ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ